

473

473

Sägnar och *Folktrö,*

Seder och *Bråk*
i

Albo härad.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Del. II.

Uppteckningar sommaren 1927
Harald Olsson

Landskap: SKÅNE

Upptecknat av: Harald Olsson

Härad: ALBO

Adress:

Socken: S:t Olof

Berättat av:

Uppteckningsår: 1927

Född år i

Uppteckningen rör

Medicin.

2, 115,

Mot ormbett

3, 56,

Töds teyda

4.

Lyte.

5, 11,

Förlossning

6, 25, 61, 126,

Många hörs skärtorsdag.

7.

By baka en fredag.

8.

För att ej bråkan skulle ta gästingarna 9.

Mot plaget.

10.

Nykalvad ko

12, 74, 124.

Hawens föder

13,

Nytändning

14.

Fadderpen	15,
Nå gäsen slaktades	16,
Själsspilling	17,
" gäsen	18, 113, 114,
Fäderleksmärken	19, 20, 45, 122, 153,
Hömmens betydelse.	21,
Tydot	22,
Midsommarsaften - kärleksöten	23,
Röka med porten blommor	24,
Nå man började väva	26,
Harshår	27,
Troll.	28,
Slakt.	29,
Mammosen	30,
Marsen.	31, 89, 116,
Spinn	32,
Skäkten	33,

Förlossningsmärket	34.
Mamma vid leverande	35,
Skäufolket.	36,
Pysstingar.	37, 104.
De solens dansa.	38.
Sjukdomar.	39, 40, 41, 121,
Nå en vagn var färdig	42,
Låna löngafett.	43,
Tranan	44,
Vadavlekttecken	45,
Gökur	46, 91,
Näktergalen	47,
Skapmanen	48, 100, 119, 137,
Storken	49,
Hönsen	50,
Kristkinnmelfärdspållan	51
Om vaktetornen	52-54.

Yätte kart.	55,
Özordning i bondgård	57
"Gruvnes Bed."	58, 79,
Mäns	59,
Felldagen	60, 87,
Rampa.	62,
S. f. Olof yxa.	63,
Majstäng	64,
Klappa under kryckan	65,
En blockan	66,
Rida Staffan	67, 155
Knidornes	68,
På hahoua.	69,
Tredje torsdagen i Tor	71, 93,
Fell ordstaf	72,
Påskdags morgon	73,
Om Rönnes pigor	75,

Storkeu	76, 145,
Potensdel mot "mässeu"	77, 118,
Krattansfulen	78.
Potensdel mot för trollat of.	80.
Julabrukningan.	81.
Hier vi firade juleafton.	82, 83
Midnattsmåstäng.	84.
Troll.	85, 127,
Krausgills	86,
Julunder.	88,
Julvatten.	90, 143,
Vilau.	92,
Kärla på karte visan	94,
Om en härl hade blott (Göras)	95
Sötisen på Kronowall.	96,
Bröllop.	97,
Aldermansgills	98,

Mejölka andras kor.	99,
Bäckahästen	101, 134, 147, 148, 152,
Skatt.	102, 142,
Gomnisse	103,
Kanna laickman	105,
Pånga haren	106,
Sjunde maj.	107,
Steglina	108,
Kokumac	109,
Lokatten	110,
Gomättan	111,
Påga apichdom uad i graven!	112,
Gården - juledag	117,
Nissen.	120,
Gårslakt	123,
Amuspågen	125,
Klovatten	128,

Skatan	129, 154,
Kattmannen	130, 136,
Noaks hunger. (kunder)	131,
Skannan	132, 135,
Jätten i stenshuvud	133,
Klvalkä	138,
Ondpråk	139,
Kan drake	140,
Trollpigan	141,
När Sverdet i Kyrka skulle ligga	144,
Karsel	146,
Horsabes	149,
Rida Klaffen	150,
Brunn tjärnan	151,
Ännan dag jul - Rida Klaffen	155

1

Föteckning öfver Sagermännen i del. II. 473

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Olva Roman	72 år	S:t Olof.
Berg	51 år	Närhusa
Karin Bjelk	40 år	Närhusa
Skinnakare	Berg 75 år	P:t Olof Raskarum
Ten	Berg 70 år	Raskarum
Dahlgren	54 år	Södra Mellby
Anna Fritthiof	64 år	P:t Olof. Närhusa
Per Knutsson	82 år	Fågeltåfla Bondrum
Klarin	83 år	S:t Olof
Måsten Lövgren	62 år	S:t Olof
Sven Lövgren	57 år	S:t Olof.
Lundberg	67 år	Ravlundå
Olga Måstensson	64 år	P:t Olof Kyrkeröd
Johanna Måstensson	76 år	Kyrkeröd
Olga Månsson	53 år	Bondrum.

— Fortsättn. i del III.

Antal blad 153.

(1575)

Torka efter börden.

2. 13. 2

Elna Roman

S. t. Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Man skulle taga vara på efter-
bördan och torka den. Sedan skulle
den jämnas till en pulver. Detta
pulver hjälpte mot alla sjuk-
domar barnet fick.

Detta pulver hade sin botande
kraft, för att Jesus när han gick
på jorden hade spottat på marken
och av detta grodd och trädor
på marken gjorde en salig
människa till helbräddelse.
Då Jesus ej nu längre kunde gå
människorna sin botande salig
skulle man använda detta pul-
ver i såfall.

Hot jombett.

Elma Boman

S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När vi bodde på bostället, hade vi en häst, som hade blivit jombitten. Den var alldeles upptvullen på halsen och kunde inte resa sig. Det var vid 4-tiden på morgonen, som en av drängarna fann hästen. Vi körde efter fru Rosengren i Rönnebröv. Hon stöck hästen på halsen och läste. Så sade hon, att detta skulle hon göra 3 gånger, sen skulle den gå. Vi skulle hästen bli bra. Och det blev den också.

Om ett får föder ⁴ sju svarta ^{3.}
 lamm först. ⁴

Olva Boman

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

S. t. Olof.

Om ett får föder två lamm,
 och det som först kommer till
 världen är svart, så kommer
 husbonden att dö inom årets
 lopp.

Detta hände för min svärfar
 och han fick lunginflammation
 och dog inom årets lopp.

Vid barnets födsel.

5. 2. 5

Hot lyte. 473

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Olva Roman S:t Olof.

När en kvinna föte ett barn,
 skall barnmorskan lägga barnet om
 nåbbet med högra handen och navet-
 strängen med den vänstra och föra
 den till barnets mun och låta det
 svälja några droppar av blodet, så
 får barnet ej lyte.

Dotter tillämpades alltid av barn-
 morskan Johanna Lindroth : S:t
 Olof. som dog, 1926 - 72 år gam-
 mal.

S. Kåre
Aller
St Olof sn.

— Acc. Nr 473 —
Barnföreläsning i Stenshuvud.

6

Elva Boman

473

St Olof

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I Stenshuvud bodde för i världen
trou och det. För där fristen nu mer.
Där var en järn dörr som ledde in i
berget men den sågs inte nu för den
är hopvuxen. Trollen brukade ofta
byta bort sina grytear och taga av
folkets barn innan dessa voro döpta.
En sådana ^{primma} barn, som vuxit upp hos trollen
skulle föda en barn och ville trunga till
en kristen föreläsningsskrinna. En av troll-
en tog då skynad av en kare och red
bort till barnmorskan och hämtade henne.
Hon märkte ej förrän hon såg sig på
kristen att det var något tvetydigt med
i spelet men då vågade hon ej neka
att följa med. Hon kom till berget och
föreläsningen gick bra och som tack

för hjälpen fick hon hela förslödet fullt
med kryllspånor. Men när de skulle rida
tillbaks kunde hon ej ha spånorna i för-
slödet när trouet hämtade en tunn påse
och lade spånorna i och sände till henne
att hon ej fick taga upp påsen förr än
morgonen efter. När de så ridit en
stund frågade trouet om hon kunde
säga var de vros men det kunde hon
ej. Just då snavade hästen och då såg
hon att han snavade på Nollby kyrka
spira. och strax efter vros de hemma.
Om morgonen när hon vaknade
~~hade~~ ~~hon~~ ~~lägen~~ var påsen full med
silverpenningar. Dessutom hade hon
av trouet fått en par glasögon så
att hon kunde se alla som stul på
marknadsplatserna. —

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lägga höns skärtorsdag.

734.

7

Elma Boman

473

S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om man lägger höns skärtorsdag, så komma kycklingarna att växla färg 3 gånger i rad. När de första året ~~är~~ bruna, så blir de andra året blockada (blackiga) och tredje året rent kritvita.

Elma hade en kyckling, som var ut en kull som blivit lagd en skärtorsdag, och den var nu på andra året blockig "och ja ska låta nu leva en åtte, för att hon blir vit ta nästa år så är säkert".

Ej baka en fredag.

8-35.
8

Edna Roman 473 S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Man skulle aldrig baka en
fredag, för då ble kreaturen
"örd" (yr).

Om man inte hade annat än
en kätt, så skulle man ej baka
på fredagen ändå. för då blev
katten ör (yr)

Från den kråkan ej skulle ta
gästingarna. 473

9. 36.

9

Ulla Boman

S. L. Prof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När gästingarna skulle släppas
ner från balen på golvet skulle
man släppa dem genom högra
bykebengt på ett par karlabyxor.

Sedan skulle gästingarna gå inre ett
par dar. När de sedan skulle se
dagens ljus så skulle man ta en
skaffa jord (ur en mullesyrka bunte) på
ängen, där de skulle gå, och visa över
dem så skulle aldrig någon kråka
ta dem.

Om det ej fanns någon mullesyrka
bunte på ängen fick man låra det
en liten hög jord som låg till rads
när gästingarna skulle ut.

Shot slaget.

473

10 37.

10

Oluf Roman

J. b. Oluf.

UNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Första gången man såg att ett
^{barn} major hade slaget, så skulle man
pöta ut tummen på det och tränga
alla kläderna avigt av det, och
denn skulle man genast bränna
upp.

11 30.
För att barnet ej skulle få lyta. 11

Elva Boman 473

S. t. Blaf.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När en kvinna hade varit
i grossas i 3 månader, så skulle
~~hon~~ äterlätas, för annars fick
barnet lyta.

När en ko kalvat. 473

12 31.
12

Elma Boman S. A. Oluf.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När en ko kalvat skall man
gå henne varmt väten och salt.
Så skall vi dricka sin egen
råmjölk (den första), sedan man
först tagit uran 9 skedar
till kalven.

¹³ 32.
Vä kalven fostras första gången 13

Olus Boman 473 S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Forsta gången man ger kalven
skall man ge honom 9 skedar
av moderkorns mjölk. ~~2~~ gånger.

doc. nr. 473
Lägga gås ägg i ny.

33.
14
14

Edna Bonnan 473 J. & Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om man lägger gås ägg i
ny ~~st~~ (nyttändning) så kommer
ungarna fram 3 dagar tidigare.
Sker lägger man i noi (nosan)
bli de 3 dagar senare.

Tadderpeng. 473

29
15.15

Elna Boman

S. A. Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tadderpeng skulle vara 2.
De minsta di brukade ge
var 2 kronor (ungefär)

När gässen slaktades. 28. 16 16

Elva Boman 473 J. t. Skof.

LUND UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

När man skulle slakta gästen,
så plockade man bort fjädrarna
i nashogen. Dessa fjädrar sam-
lade man i en säck och gick
sedan ut på gården och riste
sållet, så att fjädrarna flög,
så skulle man få många
gäss nästa år.

Begravning av själsspilling. 517

473

Elna Roman

S:t. Olof.

En själsspilling fick det ej
ringas för och några begravnings-
ceremonier följde om ej. Men man
fick jorda dem på kyrkogården,
och då brukade man passa på
när det ringdes "Nary blocka"
på lördagskvällen, när solen gick
ner.

26.
För än själsspillingen ej skulle 18

473 gå igen.

Oluf Boman

J. & Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

För än en själsspilling ej
skulle gå igen, brukade man
kasta vatten efter likföran.

Väta krögan. (Grönqythingen) 24.
19.

Elna Brannan 473 S. & Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När väta krögan skrifven
blev det oräddar.
väta kyrkan = grönqythingen.

Drömmar man om en öf. = Regn.

220

Elva Bonan 473 J. B. Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Drömmar man om en
öf. si blir det regn.

Frömmar.

473

22

221

Elna Bonar

J. & Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Frömmar man om eldsörda
beir det bröllop, - om
pengar betyder förärelse.

Ticket.

473

21
22

Olav Brønne

J. & Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vånga tre städer betyda
attis bra älfiske.

Midsommaraften = kärleksöten 97.

23

Elna Roman

S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Midsommaraften skulle man
plocka kärleksöten och sätta under
tackbjälkarna. Man skulle para
samma den två och två och
gå dem de personers namn, som
man ville. Böjde blommorna sig
mot varandra, så kom de att
gå varandra, men växte blom-
morna från varandra, så blev det
ingenting, även om parit sedan
var förlorat.

His sommarafton.

Elna Boman S. t. Olof

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

His sommarafton skulle man
plocka 9 sorters blommor, dem skulle
man torka och sedan gnida dem
fint itu. Detta skulle man röka
sig med, om man "kommit" vis något.

På en klar låga skulle man lägga
av detta blom-pulver, och så
detta rök skulle någon föra lågan
med röken runt om en 3 gånger.

257.
25

Om en man ej vill vara närvarande vid förlösning.

Elva Boman

473

St. Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om mannen ej vill vara närvarande vid hustruens förlösning så var han en troll.
(troll här lika med dålig människa, en nelsing)

När man började väva.

26
96

Elna Boman 473 S. & Olof.
1927

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKLIVSMUSEUM

När präckan var svept i väven,
skulle den, som drog bommen,
vara tvick och kasta bom-
skapet, som bommen drog med,
i dönen, så skulle det gå lika
fort att väva, som det gick tvicket
att kasta bomskapet i väggen.

Ju fortare man kunde kasta
bommen i spöret, desto bättre var
det.

Harstkår.

27⁵
27

473

Edna Roman

S. t. Olof.

Om en havande kvinna får
se en lista sti får frakten, så
får barnet harstkår.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Elma Boman

S. & Alf.

En piga: Poem trou på
än bygga, men kunde inte få ölet
än rinna. Husmorän skände på
henne och för inte själar än för ölet
än rinna, men det gick inte bättre
för henne själar. Hon blev då arg
och gick, och sade till pigan att när
hon kom till igen ville hon se att det
var klart. Tösen grät och arbetade
med byggen men det ville inte
rinna ändå. Då kom en trou in och
sade: Sitt, jag hjälper. ~~En trou börja~~
~~du~~ Trouet lade halmen vid
söaven och genast började det rinna.

Barnet får slaget.

29 89

Elma Roman 473 J:t Claf.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om en havande kvinna får
se en ättling plågas ^{av} sin
som håller på att dö, så får barnet
slaget.

Skulden.

30
47.30

Elna Boman 473

S. & Blot.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om en man, som var marulf
mötte en kvinna, som var i
grossess, så rev han itijäl kvin-
nan och rev fram barnet och
tog ut dess hjärta och drack
blodet ut denna, så blev han
befriad från att gå som mar-
ulf.

48.
31

Maran flätar manen på hästen

Elna Boman 473

S: & Olof

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Maran brukade ofta fläta
manen på hästarna. ^{Den} Särskilt
brakade kunde man ej lägga
sela på, förän man hade
flätat upp manen, och då
behöfdes det flera starka karlar
för att hålla hästen.

ej spinnas.
Under julen. - ej spinnas. 38 32

473

Elna Roman

S. t. Olof

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Man skall aldrig spinnas
under julen för det är där
ingen tur mer.

Man skulle aldrig spinnas en
lördag.

Med skänkor 473

33 39 33

Elna Boman S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Jag gick om lade skänkor,
som jag virat in i en pap-
per i Bengt Bugas kista,
så att han skulle ta dom
med sig i graven, men de
försvann inte ändå.

34 49 34

För att slippa fölossnings smärtorna

Elna Boman 473 S. & Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När en kvinna ville slippa smärtor när hon födde barn, skulle hon krypa genom en fölakamm, som hon hade grävt upp på stakar. När hon kröp genom skulle hon vara naken och ha nitslaget på.

Skänk
Mils

Musa in levande

nyss Hvald Olsson 35

35

St Of
1907 / ^{1/2} Borg

473

Musa

För många år sedan bodde där
en fint herrskap på Syllbo. Den
var en särskilt vacker och han skulle
inte ha sin så illa ut han heter. Men
en gång när han var borta och kom
hem igen fick han reda på att läd-
fogden hade kurtiserat fann. Han
blev då så arg, så han gav läd-
fogden att fann skulle muras in levande
bakom predikstolen i församlingens
kyrka. Och det blev hon också.

Borg

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

473

Näusa

Vid Näusa ligger en gammal
kärra med stora stenar runt omkring.
Här brukade alltid skansmannen
och skansman hända till och
många hade sett dem här. Men
pi skansman var baken ihålig
och liknade en laktråg.

Borg

473

Ståusa

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En gubbe, som varit ute och
skurit läskeskäppar var på väg hem.
När han kom vid Junkabjör stod
berget på guldpelare och framför
stod två pysslingar och grälade med
varandra. När de fingo syn på gubben
både de att få låna hans käppar, så
skulle de skapa honom suga som vore
mycket finare. - Han lånade dem
sina käppar och de böjde så att
slås så han hade aldrig i sitt liv sett
maten till det, så kvickt slog de. Men
när de hämtat på en stund slutade
de och grungo in i skogen. Men om en
stund kommo de tillbaka och hade
så mycket finare käppar som de
gav gubben.

— acc. 473 —
Se solen dansa.

38

38

Borg

473

Nåarna

Påskadagsmorgon skulle man
ståga upp 1/2 5 och gå ut och se
på solen genom en rikt så fick
man se hur den dansade.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

St. Kane
H. E. Albo
S. S. Olof
1927

Uppst. Harald Olsson

Bong

473

Nūusa

Skot nīslag skulle man tåga
en fläsksvår om gviden de sjuka
siälkema med denna. Sedan skulle
man gå om nästa svälten i en
kvinnas grav om den sjuka var en
jofke, men annars i en mans.

LUNDS UNIVERSITETIS
FOLKMINNESARKIV

Borg

473

Stena

När en tin S:t Olofs dagen
skulle man lägga sin lakan på
kyrkogården, tin det blivit fuktigt
en daggen. Sedan skulle den sjuke
sova på det om där på gå ~~lakan~~
och stryka lakanet med S:t Olofs
yka och sedan åter sova på det. Man
skulle stryka det med ykan S:t Olofs-
dagen, så blev man såkert frisk
igen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nåle skåven.

Acc N = 473:41

473

Borg

Nåsa

Jag var hos mor Klaim och
blev mätt. Hon sade, att man
skulle ha en ullgarnstind, med denna
skulle man mätas (mätas) 6 gånger
6 nedan^x i rad, så blev man alldeles
frisk. Men mor Klaim skulle också
själv knyta upp tråden var gång och
mätta med den. Tråden skulle man
ha om man lant. (höja)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

S. Kåne
Mö.
S. Olof

Oppt. av H. Olsson

x nedan = när månen var i avtagande

1) / När en vagn var färdig.

Borg

473

Stenar

De första som skulle åka i en vagn, som blivit färdig, voro smeden och hans värsgeä. De foro då från smedjan och hem till vagnens ägare som bjöd dem på mat och brännvin.

Värsgeälen var den geälen, som lämparna skulle lyda när mistalen var borte.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Borg

473

Ånuna

När smederna gjorde en smidestång
om hade sått ritmageln i, så blev
tången styv, så att man ej kunde liika
med den. Men lades den sedan i elden
igen så kunde den hantelas riktigt igen.
Påsämen brukade då kalla låpågarna
om ledja den springa om "låna tång-
fett." Ofta sprang de om så blev de
niskrämda både av dem de kommo
till om av alla i smedjan.

Svalan.

44

44

Boz

473

Stena

Bygger svalan i husen, så
får man tur.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Borg

473

Näusa

Näi ängsnägrar (kornknanen) kallar
(knarar) mycket, så blir det roskigt
viden.

Näi reijfulen (= gyllensamen = gröngrä-
ngen) gal, blir det regn.

Reijfulen har rejn i ännen, näi
den gal. sade de gamle.

Göken

46 46

Borg

473

Stena.

När göken så den förste höstorken
så bli han en språk hök.

När man hämmar göken, blöder
hans tunga.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Väntergalen.

47
47

Borg

473

Stena

Väntergalen var en paradisfågel,
och han blev neddriven ur paradiset
på samma gång som Adam och Eva.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

473
Skansman

84,
48 48

Borg

Stusa.

Min mormor hade kommit
nå för skansman i Mary skog.
Skansman hade stått på en
backe och skrämt så lite, och
min mormor kunde inte hitta
rätt för att hon vänt kläderna
om.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Storken. 473

49

83
49

Boy

Näbba

Jag höide alltid för
vården att Storken kan
va präst bland de andre
fåglarna.

Borg

Attusa.

473

Skina
all
Starf

Manne skulle i skogen gå
och skära käppar vita
och kärningen sör på sin ära och tro
han skulle dem själv få slita
och när han kom hem på
gick det till gånge
Käpparna honom kungöronen sprang
och hurra för mig
det säger jag dig
och detta förförminnes aldrig.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

M. H. Olsen

acc. 473

51-81

Kristi himmelfärdsafton.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skåne 1815 51

Poulsen (50 år)

473

Stenar St Olof
Sjöbo härad

p. (M. L.) Kristi himmelfärdsafton skulle
man ligga under Kristi himmelfärds
gäre brukade alltså de gamla säga.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nu man den natten skulle ligga under
Kristi himmelfärds gäre tror jag var
fri att sommaren kom med den dan
och då va första gången man kunde
~~ligga~~ vila under Kristi fria nätter.

Vi brukade alltså tända eldar
den natten. Vi eldade med bark (ris)
ene o. s. v. Då brukade vi leka
ring lekar som vände till i på
natten i bland.

3)

Om vaktakören.LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV52 90
52

Borg

473

Stena

Jag var vaktakör i Rönne i 4 år.
 De två första åren bodde hos Skiljeberg
 och sen hos hans sväger. Jag var där
 när jag började. Jag skulle böja min
 bröstkänt den 15 april och hända på
 till den första. Oslutbar. men det blev
 alltid så att jag stannade till framåt jul.
 I lön hade jag en verksamhetslön,
en mark härssets (allt till stumpon) och
en skäppa parloffor på två.

Utom ja. var där alltid en särskild kör
 för gässen. ty jag skulle vaktas från
 på två åren hela sommaren och sen
 komma på efter hösten.

Det första kören skulle gå när
 han var nypetigen kl. 5-1/2 6 var att
 gå in och dricka kaffe. Både kaffet

gick vi 6 eller $\frac{1}{2}$ 6. Den lade det ganska
 ut med fåren. Så var det frukost kl.
 7. och det var alltid sur och prant offcor
 och sköyad (sur) mjölk. Då brukade någon
 av gårdens folk byta med hönen en tag,
 men också kunde man en fåra, då man
 kunde stänga in fåren under tiden.
 Så var det middag kl. 12. Vid femtiden
 var det meraftan och den kom vi
 alltid ut till kvällen med. Det var alltid
 en stor gittamad. Vid 8 tiden var det
 kvälsmad och då skulle fåren vara
 bannad. Det var inte så lång en pass
 en 30 får så de inte gick i säen, när där
 var så på 3 sidor om en. Men hönen
 kunde alltid en fisk med bort skaffat om
 med en lång rera. Och när där en får
 gick ut i säen så sprang man ut
 och slog rera om fåret så det föu
 omkull, sen piska man det en par
 rapp under det man bröta tiden ut

fort. Bry. säen. 473

färdets namn, ty man hade ættis namn
pi alla färd. Tieu slut hade man
dem si lydiga så si fort man såg
en av dem förisika gå ut i säen si
behövde man bara skrifa namnet
pi färd så vände det mer det sam-
ma.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

~~473~~
Klöva sten. 473

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

94
55

Borg

Stena

Om Klöva sten brukade
de gamle bräna en jätte-
brinna tagit den i sitt stränge-
band för att slunga den mot S:t.
Olofs kyrka. Men strängebandet
brast och stenen nådde inte
fram.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skane
Mbo
En Alf
1984

Upp Harald Olsen

Not Grubbe.

56 93.

Bary 473 Numa.

Nå någon hade blivit om-
biten brukade de alltid resa in
med Klarin. Hon läste om det
och lade på på krasse och
loasticka.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Part A

473

Stessa.

Klockan fem skulle man gå
kreaturen första föret.

Den gövskade man var under
tiden myötkade pigorna.

Så gick man in och drack kaffe.

Sedan väntade man kreaturen
och gav dem andra föret.

Så var det frukost och efter
denna påläggs dags. (Man
sade på hästarna)

Opfueran dikt. Sagesmannen
dödd.

Borg

473

Nässa

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Grimms bed kunde man få
i källor och bäckar. Det som
förorsakade grimms bed såg ut som
en vit sytra, som låg i en kringla
på botten. Blev man biten av
dena fanns där knappt någon båt
för det. Det enda var att söka
klaka. —

Häxor

473

59 85 59

Borg

Ståren

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Efter häxor ska man alltid
slå kokhete vänen.

Fuldaen

Bry

O Åusa

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"Den som går i byn jula da
han får bulla (bölde) i röven."

Not för lösningsmärken

61 90 61

Karin Björk ⁴⁷³ ~~ff~~ Attusa
S:t Olof.

Min morfar fick en gång
se tre kvinnor som hade sut
upp en fölakammare på slottet
och höll på att krypa genom
den. De var nakna och
hade något på.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Berg (75 år)

473

Raskarum.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om man dro och skulle dra upp
 rovar, inte fick han upp rovar.
 Kvinnan drog och mannen drog,
 och inte fingo de upp rovar.
 Enken drog och kvinnan drog, och
 mannen drog, men inte fingo de upp
 rovar.

Tråben drog, och enken drog och ^{kvinnan} ~~och~~ mannen
 drog, men inte fingo de upp rovar.
 Tråben drog, och två ben drog, och enken
 drog och s. v.

Fyrben drog, och tråben o. s. v.
 Femben drog, och fyrben o. s. v.
 Sex ben drog.

Detta skulle man kunna pröva
 för att se vem som skulle kunna
~~längst i~~ ^{längst i} ~~huvud~~ ^{pröva} med
 Ramsan utan att säga fel.

Skänd till
Albo
St. Olof

S:t Olofs kyrka.

6340

63

mynt. Harald Olsson

Berg (75 år)

473

Raskarum

LUNDS UNIVERSITETS

FOLKMINNESARKIV

En familj: S:t Olof som flyttat
dit från staden hade ett barn
som hade nedsag på huvudet ja
rättiga kunnat som liknade öron.
De sista barnen och läkare men
ingenting hjälpte. Då började de
flytta barnet med yxor i S:t
Olofs kyrka och nu dröjde det
länge förrän barnet blev riktigt
igen.

Berg (75^a)

473

Raskarum
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Jag är barnfödd i S:t Olof och
i minnena många år hade vi ett litet maj-
stäng kring vilken vi dansade. Den
vuxo på S:t Olofs gräs ägor. Den
var klädd med grans och så
bräckt upp en korsarm i vilken
blommekarvar var upphängda. Sten
i botten så små blommor.

Stängen växer på en öppen plats
s. k. jord bana och innan dansen be-
gynas kände man en 10 ring här
till spelmannspengar. Dansen pågick
vanligtvis till fyra dagar.

Det är väl en 30 år sen det bruket
kom ut bruk.

Berg (75ä) Raskarna, S. t. Blaf

473

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

På jorden ligger man ofta
"krypa under kappan". Man hade
en stödkäpp som den såes man
med spetsen mot dörren och så
höll man i krykan. De gånge
nu än kunna krypa under kappan
utan att flytta den och utan att
släppa basen i krykan och utan
att ramla. Man måste vara be-
tydigt ledig i ryggen för detta.

Berg (75 år)

Rackarum

473

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sko blackan var en lek som
man ofta lekte på julaftonen.
Man hade en rund stång som
man la på två stolor, sedan
skulle man sätta sig med benen
i kors över stangen och med
händerna slå 32 gånger i klot-
orna. Det var ingen lätt sak
och det var så att det lyckades
någon att hålla sig kvar så länge
på stangen så att han hann slå in
32 stäm.

Fru Berg (70 år) Rasmann.

J Beröser brukade alltid
drängarna rida Sit Staffan
annandag jult. De voro ända till
16 stycken och de gicko alltid
en Staffanvis som böja: Sit
Staffan var en ställe dräng
han var när sina fålar fram
i ro i ro trallade.
Gassan lät oss lustiga vara
en gång jult om året fram.
— Var de drog. fram förplågades
de med brunvin och ofta hände
det att de kulla av hästen i fyllan
och vira an. Till slut ville brönder
na ej lämna ut sina hästar längre
ty de foro allt för illa med dem
och nu fick man gå i stället.

Fru Berg (70 år) - Rastam.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Än för tiden har man aldrig
talat om lindormen men det
är därför att de låter inte träna
stå så länge nu så där minnas
bli en orm. Se den ormen bildas
om kärmarna i trädet och när
den vuxit den blivit riktigt stor
spricker trädet.

Ten Berg (70 år)

Raskarum

3 minuter föräldra hem i Brösarp
brukade man alltid vid julen
baka tre sorters bröd, grovt,
sursött och fint. Nu bakes
sittes tre kakor in på bordet
och där skulle de stå under hela
julen och fingo ej flyttas ut. För när
julen var slut. Ett par dagar
när vårarbetet började togs kakorna
fram och man skär en skiva av
varit bröd och gav västarna. Men
de skulle äta ett brödet innan de
kommer ut i skallet. De fingo så
en skiva av varit bröd så länge det
vaktete.

Sid. 70 med tekening av plöjel inför i
bildskrivet.

⁴⁷³
Tredje torsdagen i Tor. (Mars) 7/71

Mrs Anna Trithiof

473

Stusa

Tredje torsdagen i Tor, skulle man
lägga sig vid dagfjens, ty såg man tänt
den kvällen, så fick man dåliga ögon
hela året.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skåne
Mbo hd
St Olof Lm

Christ. Lund Olsen

jul - ord siäv
Anna Frithiof

473

Ståusa

72.72.72

julada, ha vi så gott vi vill ha,
men annanda gömmer nor sin
sågel under bordet

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

⁴⁷³
Påskdagsmorgon

73 7/73

Anna Frithiof

Stenar

473

Påskdagsmorgon skulle man
gå ut tidigt och titta genom
en pilst, så fick man se hur
solen dansade.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skåne
Hd. 1860
Sv. St. Olof.
1927

Karol Öster

När en ko kalvat.

74 69.74

Anna Fritthiof. 473 Attusa.

När en ko kalvat, och man
skulle gå och mjölka henne
första gången, skulle då ligga
stäl på skammelen. I bynan
skulle ligga en sak och en gric-
sten. Med saken skulle man
klippa av mjölkstrålen och
gricstenen skulle man grida korns
juver. ~~med~~.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Första gången kalven får mjölk,
skulle man slå honom tre gånger
i huvudet med karet och säga:
Drick bättre nästa gång!

4)

Om Rörums pigor.

75 675

Anna Frithiof Stenusa

473

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om Rörums pigor gick
talet, att om de mötte en
grosa på framtiden så ropade
de frötysta: Här hoppar en frö.
Men var det på efter hösten, så
mötade de: Här bygger en pugga.

Käns
slös
Sitt Olof
Sommaren 1924

Karl Olson

Anna Frithwof Stenusa

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om man såg stächen flygga
då skulle människorna bli
läta (få det lät om ha det bra)
Men såg man honom komma
traskande så skulle människorna
bli tunga (få det besvärligt)

Nä en ko va mäsuen.

Anna Frithiof

Stekman

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nä en ko var mäsuen, skulle
man skära en kors i pormyten-
en och lägga på krassfrö och
svaul (svavel). Sedan skulle man
binda en band om öra och
läsa kon gå med det minst
9 dygn.

Meatansfulen.

78⁶⁸ 78

Anna Fritthiof. 473 Åtusa

Meatansfulen var stor som en
täljare, svartgrön med vitt bröst och
brukade flyga på åkrarna och plöja
mark i fjärran, när de drev (plöjde)
— Sädesåran. —

När folk såg henne brukade de
alltid säga: nu ä meatansfulen
kommen, så nu ä då ti ä böja
eda meatan.

Meatansfulen brukade kom-
ma i april.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Grünns bed.

473

79⁶⁴
79

Anna Frithiof Stenroos

Grünns bed fick man
av långa trädar, som lågo
i väntet. Röde man vid dess
svullenade hander eller fingrar
na ryp.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vid byggen.

473

80 63.
80

Anna Frithiof Atthusa

Han skulle varit liggande
gråbinstock i halmen i byggen,
så kunde trollen ej dricka
ut det bästa ölet.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julakringlan
Anna Frithiof (64 års)

473

81 60
81

Attkusa S:t o. f.

Veckan till julafton skulle
man baka julakringlan, som var
stor som en vanligt bröd men taggig
i kanten runt om. Den var av råg-
mjöl. Under hela julen skulle
den stå på bordet. Sedan gömdes
den, tills man skulle plöja första
gåvan i jorden. Då skulle den
taggas och givas åt starna, så
bruo de starka och duktiga.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Hur vi firade jul afton.
 Anna Frickhof.

Stenusa
 S. O. Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

Vi började fira julafton kl. 6
 på kvällen, då vi drack teaffe.
 Sedan fingo vi fisk, ^{rost.} grot och mjölk.
 Men potatis fingo vi ej till fisken,
 ty all potatis skulle läggas utan
 julafton och ej tagas fram förrän
 till 20. dag juligen, då vardags-
 kosten ämy. började. På bordet
 brann julafton 2 ljus, som stodo
 intill varandra, det ena husbondens
 det andra husmoders, hennes det
 vänstra.

Vi voro uppe till kl. 11. Då lade vi
 oss och stego åter upp kl. 4 jul-
 dagsmorgon. Vi drack nu kaffe
 och gingo sedan i julstian. När vi
 kom hem rankades en smörmas

Kl. 10 gingo vi till högmässan,
och när vi kommo därifrån äto
vi middag. Då stod en stor kött-
fri på bordet och till dess äto
vi öl och dracks mjölk. Sedan
söts vi och läste, ty den öran
gingo vi ej gå ut. Då äto vi
vid 6: tiden källningen i mjölk och så
var det att gå och lägga sig.

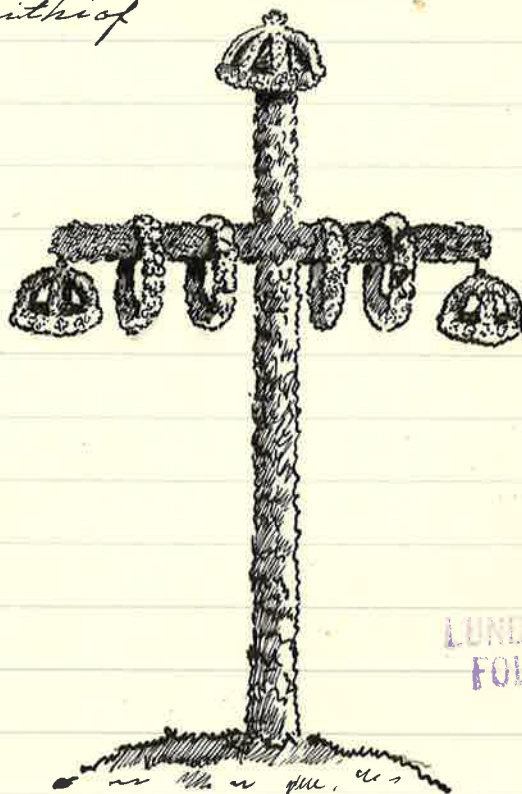
Annan öran började ungdomens
julegillen, vilka gick om i alla
gårdar.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Midsommarsång på Tumbaöholm.

Anna Frithiof

Stenhusa.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I min barndom dansade vi kring
midsommarstång på Tumbaöholm. Stången var
klädd med lör och hade träskå. På den
hängde kransar och i ändarna en krona.
En sådan såg också i toppen.

Trou.

Nana Fritzius

473

85

85

Nana

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En gång när de byggde öl hos
S. Petersson i Skivarps, kunde de ej
få byggen att gå till mycket det är
konst. Så förlorade de att ta till sig
framman och slutade att ölet var de
hände då hade varit runt omkring
kast. Så höjde de en pröt som sade: ja,
så kunde du låta en gräsbönstuck och
lagt på ditt dricka, så hade jag haft
min barn obränt.

acc. n: 473.

Kransagillet.

473

86

86

Anna Fritzius

Ståsa

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skid sommar dagen hade ungdomen
kransagille. Fyra föräldrar redo då
tidigt till den plats där ungdomen
skulle samlas och gjorde i ordning där.
Sedan kommo de till boken och hämtade
focret. När de kommit fram såes en
tös en krans på sin ryg. Kransarna voro
krigta. De voro orädder, gläder och
dyligt och såes sedan gillet var slut
under kiste locket.

Thane

Abso hd

L. H. Olafson

1927

Uppt. Harald Olsson

jul dagen.

473

87 87

Anna Friithiof

Nåusa

Vår juldagen väcker så blev
januari månad väcker, vår annan-
dagen väcker blev februari månad
väcker. De följande juldagens väcker
= ~~den~~ följande månaders väckelse.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Julboken.

Per Knutson

Fagellöfta Bondrum

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julaften, nyårsaften och tretton-
aften skulle kreaturen ha bättre föda
än eljest.

Juledagsmorgon och nyårsdagsmorgon
skulle drängarna försöka kasta in gäddor
i varandras ladugårdar genom mög-
dörren.

Nyårsaften och nyårsdagsmorgon sköts de in
det nya året och skyttearna träskades
då med brännvin.

Trettondagen gingo myddomarna jula-
gröten och hade en jullek av halm
med sig.

13. dag Knut brukade de kasta in trä-
knubbar till varandra och ibland
stora stenar.

hät maran.

473

8989

Per Knutsson

Bondrum

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

hät maran skulle man sätta
knivar i örchömen och i bjälkarna
i taket, så kunde hon ej komma in
om fick någon.

Julnåm. 473

90.90

Per Knutsson

Bondune

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julnåm skulle man stå sig
för än gå ut, ty då fingo de
döda stå upp ur sina gravar
och gå och se om sina gamla hem.

Göten

Per Knutsson

Bondrum

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När sista höstaeren för året
är inkörd, så slutar göten att gata
och blir en trök.

Per Kuntzson

Bondrum

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

På efterkåsten kryper viban
nu i jorden och ligger där över vintern.
När det blir varmt kryper hon upp
igen.

När viban (också vivan) sjunger för
snart på våren, så får hon tige 7
gångar, innan våren börjar på allvar.
De 7 var de 7 vintervinterarna av vilka
en var kungets mässknuda.

Tredje torsdagen i Tor.

93⁹³

Barn Per Knutsson

473

Bondrum

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Tredje torsdagen i Tor, då är
dagen och natten lika lång och
då skall man lägga sig vid dagsljus.

— 473 —

Skåne ~ all Mr 473 m

Uppr. Harald Olsson

17160 kd Kasterisan och kasta st.

94

S:t Olof sn

Per Knutsson

473

Bondrum

Lön i världen, när man skulle rensa
säden så såg man sig vid lopporten (log-
dörren) och kastade säden i en hal-
cirkel mot väggen. Då föll skalerna ner
nutt på golvet och kornet låg rent
ner vid väggen. — Under det man kasta-
de, sjöngo de gamla en visa som de kalla-
de Kasterisan (Kasterisan) men den har
jag rent glömt bort.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Per Knuts son (82 år) Bondrum.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Om en häst hade blivit bösad
d. v. s. svullen på npp ovanför hovarna
så skulle man lägga en kaus
(kvar) utanför skammen och
låta honom gå över den eller
också skulle man binda en
kaus vid benen på honom.

473 96
Såttösa på Kronorou. 78

Per Kinnesson (82 år) Bondrum

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När de bröde in det sista
Lassat brukade de göra en
lös av de sista hävorna som
de skäddade ut med blommar och
band och också gjorde de den
lilla av hävorna och lade den
in i Lassat för att den som
sitter upp Lassat skulle få
så mycket värme som möjligt.

Per Knutsson (82 år) Bondrum.

LUNDS UNIVERSITETS.
FOLKMINNESARKIV

När folk gifte sig så brukade de
alltid ha två fräidda som led
för vägen. Den led ofta för
vägen till långt i förväg och
vände så och ledde den mötte vä-
gen. I denna bröde brudgummens
vagn först, därefter bruden. När
bruden i kyrkan var slut led
fräidda i förväg fram till bröl-
lopsgården för att säga mot brud-
paret. Jämte dessa stodo spole-
män på gården och spalte lura-
massor när stannen kom in på
gården. Sen åt man och drack
så mycket man kunde. Och därefter
man där så blev nåt tal om att
dansa. Sköjan av bruden blev något
så dans den di sköt på sig till i från kyrkan
och sen vidare till gården och så dansa de fram till brudparet.

Äldermansgillet.

Per Kuntzson (82) Bontrum

Här i Bontrum hade de äldre
 man som de bygde runt på. Äldre-
 mannen hade alltid Cyahornet och
 det skulle han blåsa i när jizorne
 och drängarna skulle ta hem jiz
 Kuntzson, när de skulle slå ströget,
 (gräset), när de skulle ta upp tven
~~och~~ köra gjödet o. s. v. lika så när
 de skulle skotta snö. - När äldre mannen
 bläste i hornet samlades byns qubbar
 hos honom för att få order om vad de
 skulle göra. - Valborgsmissoften sam-
 des de särskilt för att ha gåves-
 byn och då hade de också en riktigt
 grill och sopp och donades värre. - Efter
 vad jag har minnat så bygge de äldre
 man den 1:ste januari och då hade de
 äldre mans gille också.

Mjölka andras kor.

99 699

Per Knutsson 82 år Bondrum

473

Här i Bondrum fanns fören
guar som hette Hans. Han
kunde hjälpa mjölken och smöret
från andras kor bara genom att
stryka dem över ryggen med
handen.

LUNDS UNIVERSITET
FOLKMINNESARKIV

Skau sman. 473

100 6400

Per Knutsson (82 år) F Bantum

Skau sman bodde i trä
hon var en slags fågel.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Per Knutsson (82 år) Bondrum

Min farinna skulle gå i ätte-
sängen en gång om en skulle hon
gå förbi bäcken, som går här
genom Bondrum. Men då var bäcka-
hästen och han följade henne så
att hon blev rädd att sänka sig i
bäcken och det dröjde länge innan
hon kunde räddas. - Hon hade också
en Bäckahästen när man kan var
bort vid men sig för övrigt ut som
en vanlig häst.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Per Knutsson 82 år Bontrum

Min svärmor, som kände bra
jag nu bor i Bontrum, hon sade
alltid att hon var kvädd kunde
se hur hans Brackas gård stod
i ljusan låga. Men det var ingen
verklig eld utan bara som det såg ut
att för att där låg pengae nargärden.
Men min svärmor var född en torsdag,
och där för såg hon mer än andra.
Hon hade också i närheten av gårdan
satt pengae som trollen hade lagt
npp för att sola. Men när hon
kom i närheten av dem försvann
de barm.

Goanypse. 473

103
67

Per Kuntzen (82 år) Bondrum

Här i Bondrum så de alltid
är Sven Larsson hade goanypse.
Goanypsen står de alltid om
~~de~~ de aldrig blavo län på
sönd ven hö, men han drog
venen så den från andra stäl-
len.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

acc M. 473: 104 m
Back pysslingar.

104 6804

Per Knutson (82 år) Bondman

473 LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Här min förbörda ätt
för i världen små folk, back
pysslingar. De hade en hös
i backen och min svärmor fick
ikland se dem. Backpyssling-
arna brukade om nättarna län
gräslor och andra längräjsor
men de länade dem ätt
ordentligt tillbaka och gjorde
ädrig och något för nå.

Här

7/10 Carl Olson

St. Olaf

Kärrna Läckusan.

105 105
67

Per Knutsson (82 år)

Bondrum

473

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

"När de skulle stryka liem med
hännstenen" så kunde de hånda
än de skuro sej av äggen på
liem. De så grnade så att de
andra åt var fingade: om de
kändes gåt an Kärrna Läckusan.
- Västénar (rödskinnar) köpte man
alltid på Kiviks marknad.

Länga ha

Per Knutsson 82 år. Bondrum

473

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När vi slo gräs och högg
gräs så brukade de säga att
"nu ta vi hären" när de tog det
sista taget med haren.

= acc. nr. 473 =
Yngre maj. 473

sid. 107
107

Per Knutsson (82 år) Bondeman

Valborgsmässoafton brukade
drängarna samlas och gå om-
kring och yngre maj. De sam-
mde vid vår gård och fingo
ägg och pengor som de kunde
yngre. - Pingstlagen hade de
gulle som ibland varde i tre
dagar. - Visan de yngre minns
jag ej. jag var redan jämn
med och yngre.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skänkt
av Sten
H. Olafson

Uppgjord
Harald Olsson

Sammanfattning
82 år

Sällaglimm.

10872.

Per Knutsson (82 år) Bondrum

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sällaglimm ser man på
vännor på hösten. Det blir
tråkigt på vintern. Det
är det tid att lägga ner sinnen.
(Knydd sinnen) Sällaglimm ser
man vänligen i fören lite efter
Kivviken marknad, och då är
sinnen också bäst att lägga ner
ty då får Per ej vara av bälte
och fura.

acc. Nr. 473
Kornmoen

6. 109 409

Per Knutsson (82 år) Bonden

473

När det om hösten blir
tråkigare i luften säger folk
att det är "Kornmoen" man
ser och den visar sig inte förrän
kornet är mogen och in i bäggen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Stene
Moa
St Olaf

Anders L. Skjerve

~~473~~
Lokalen.

473

110 110
74

Per Knutsson (82 år) Bondrum

Lokalen sa ja alltid att
det var den man fick smaka
när man slog sig i skallen
med stavolen.

Abbed Sk

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Stämman 1957
Karel Ohlson

Per Knutson (82 år) Bondehus

Gratulation, när gästnysen
härre så då va från rikstinget
go.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Lägga flaskor i graven.

112

Klarin. 473 S:t Olof.

Folk brukade ofta be mig
visa dem en grav, i vilken de
kunde lägga flaskor, flask-
svilar m. m. för att den döde
skulle ta syna doman med sig
i graven.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

För att självpröva om jag skulle gå igen! 117 113

Klein

473 S:t Olof.

När Ola "Käpp" hade skjutit
sig, vilket var Kristi himmelsföds-
dag, var jag där när de skulle
första honom till graven. Just
som liktöget såg sig i gång, båda
de grunnen en grann väntan efter
från en stor: adjö med
dig, din syster.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

1146.
Spelspinnings kända med sjukdom 114

Marin 473 S. b. Olof.

Toch brukade försöka få
trå i en bit av de kläder,
en spelspinnings käft på sig, när
han gjorde ar med sig för att
med dessa bota sina sjukdomar.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

115
Av blyttare i kyrkan mot sjukdom.

Klasin (10) 473 S. t. Olof.

På det blyttar, som förut låg
på S. t. Olofs kyrka, var en stycke
bort från - en aln långt om
hälften bra ungefär - Detta hade
gjorts av folk, som smugit sig till
att ta av blyttare för att dräma
båda sina sjukra.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Härten Löwgren

S. & C. Olof.

I ~~vårt~~ ställe hade vi en
 häst, som manen alltid var igen-
 flätad på om morgnarna. Vi hängde
 då stenar, som voro försedda med
 en hål, tvärs genom, öfver halsen
 på vår häst. Dessa sades skola
 hjälpa.

LUNDS UNIVERSITETS
 FOLKMINNESARKIV

Gäsen 473 - juladag.

117
~~117~~

Härten Löwgren j. 67.

S. b. Olof

Juladagen skulle man låta
gäsen äta ur en säck, ty när
de fingo se alla häsen i säcken
skulle dessa verka sig att det blev
många gästlingar på viken.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När en ko va mäsken (mag, sugen)

Anten Lövgren

S. & Olf.

När en ko var mäsken, och
då brukade många vara på vägen
- de voro så mätta, så de orkade
ej resa sig - så skulle man skän-
ka kors i rumpetången (yttesta
spitsen på svansen) och droppa 3
droppar blod på en bit vit som
kon sedan skulle äta. Så skulle man
lägga en tugga (av mör och bröd) på
det skurna korset och vira en lapp
om. Denna lapp skulle hänga på, tills
Sist var läkt.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNE 17 111

Skansman
~~Skansman~~ och ~~Skansman~~

119^{33.}

119

473

Arten Löwgran

S. & Blaf.

På en ställe i Bärtofta i
Löwgran brukade skansman
alltid komma in i stugan och
värma sig, när det var så kallt i
vädret.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Härten Lövgren

S. b. Olof.

I Alahult på en vålla var
då en dräng, som tjänade. Denne
var rätt "tje" åt, att tröskandet
alldrig kunde ta slut, hur mycket
han än gjorde på. Men på märkte
han, att moran på vållat varande
två bar ut en skål med smår
och färdig på en av ljäckarna i
lo-golvet. Detta skulle Nissen ha.
Drängen smög sig då in på lo-gen
en knä och öste ut småten och
satte sig själva i fatet. Den där
dagen kunde tröskandet äntligen ta
slut någon gång.

Målskåven (målskåven) 121

Mårten Ljungren S. & Olaf.

När man skickade mig till Per
Bränneriets gumma i Raskarum
för att hon skulle bota mig för
målskåven. Hon mätte alla lederna
med en mätgarnstråd. Sedan band
hon denna om mitt ena ben. Där
skulle den sitta i 9 dygn. Sedan
skulle den grämmas upp.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Mårten Lövgren

S. t. Olof.

- 1) När asken byggar blir det böst
- 2) När regnfågeln = zykenraman
skriker blir det regn.
- 3) När hornnan (hornugglan) går
om kvällen blir det oväder.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Vid gässbakterien.

Härten Lövgren

S. t. Blof.

När gässen slaktades tog
vi alltså de fjädrar, som plockades
från nacken på dem och la de dessa
i en påse. Så gick vi ut på gås-
den och lät dem flyga: vid den
vi gick vi många gås nästa år.

Skatten Löwgren

S. S. Olof.

När en ko kalvade skulle
man lägga en sal i bytan
första gången man mjölkade
henne.

Kolven skulle ha 3 skedar
mjölk första gången.

Härten Löwgren

S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sin farbror var nabo med Åsumspägen, som i sin hemtrakt gäude bara för att vara en stor spektakelmakare. - En del sjukdomar kunde han väl bota och han kunde "hypnotisera" hästar, så att de inte ville gå, men annars var det numring alltså. - Att han kunde säga folk deras sjukdomar och hur de hade det, var inte så underligt, ty i samlingsrummet var borta att väl sitta i loftet och där låg Åsumspägens far och lyssnade till allt, som sades, och därav berättade han sedan för sonen. När det därför hände att det ibland dögde många dagar innan en person fick tillträda till "pägen" så berättade det på att fadern ville höra mera, så att sonen riktigt kunde visa folket, hur mycket han visste och hur klok och färsig han var.

Skot förlösningssmärta.

43. 126
126

Mästen Lövgren 473

S. & Olaf.

4 Åkrar i Skolby hade
en grube en häst, som hade
fölat ute i marken. När han
kom dit för att se om hästen,
var där en pigga, som aldrig
någonsin varit i färd med
att krypa genom fölakam-
men.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

acc. m. 473.
Trouet i Sjöbo ora.

~~127~~ 127

473

Chrsten Lovgren S. & Blef

Om en trou, som bodde i
Sjöbo ora gick talat: att det
var så gammalt så det hade
sete 3 gånger skog och 3 gånger
plog.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

— 472 —
Klövastan

128-46.
LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

128

Mårten Lövgren 473

S:t Olof.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

I skälet där Vitebro-Raskarum
och Rönnebrös stöta samman låg
för en sten, stor som en litet hus. Denna
sten kallades Klövastenen, och om
den berättas, att en jättekonung från
Stenshusen en gång tungt tillbaka.
tiden hade tagit den i sin flöta
och sedan kastat den mot S:t
Olofs kyrka, men stenen hade klyfts
i två delar och nudd där för adrig
länge.

Klövastenen låg kvar till
år 1900 då den användes till
järnvägsbygget.

Evan Lövgren

J. b. Olof.

Skatan var präst bland
fåglarna.

Man skulle aldrig röra hennes
bo.

Bygger hon högt blir det
regn, bygger hon lågt blir
det vackert väder.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nätmannen.

Sven Lövgren

S. & C. Sjöf.

Christian Brodin var nätmannan eller packare för hela Albo härad. Han kallades vanligen häradspackaren. Han fick aldrig gå inom dörren hos någon. Hans uppgift var att slå döda hästar och andra djöl döda djur, kastura hundar, katter och hästar.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Noraks kungar (hundar)

Evan Lövgren S. & Olof.

Min far brukade alltid
säga, nu kommer Noraks kungar
när de kacklade och sen
högt uppe från ryggen.
Noraks kungar var tranorna.

LÖNNER UNIVERSITETETS
FOLKMINNESARKIV

Skaumannen.

Lundberg.

Ravunda

~~St. Olof.~~

Ravunda.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

J en dal i Skåne i Lövestat
 bodde skaumannen. Han han
 var bora fruktig och bra, om
 man inte störde honom. - En
 gång, när jocke kom han en kotte
 på en av gårdarna i närheten
 av åsarna och skulle sätta sig
 att vila på länkbänkarna i dyg
 stuan, kunde de sätta sig, ty dök
 lig skaumannen, och han var lång,
 så han räckte över alla bänkar.
 För var gång någon försökte sätta sig sade
 skaumannen: Då ä Boj i Ramsahåla,
 Boj i Ramsadal. Då var där en som
 svarade att vi var vana du är.
 Då gick han därifrån och alla kunde
 sätta sig slut.

473
Jätten i Stenskovs.

133 29
133

Lundberg

Rarlunda. SK

I Stenskovs finnes en port, in-
nanför vilken en jätte sitter och
sover. Utanför porten står en
skrockande hona med kyckling-
ar. Så länge den honan skrockar
kan ingen finna porten, och
så länge sover jätten. Men
när hon slutar skrocka, då
vaknar jätten och kommer
ut.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Bäckarösten

Lundberg

Ravlanda

Min kräma kom en kväva
och skulle gå över Torpatron,
som ligger över Verkan, då hon
fick se något stort vitt djur,
som störtade sig i bäcken.
Hon blev mycket rädd, men
vågade inte säga något den
kvällen, om vad hon så, för
inte Bäckarösten - för den
var det. - skulle göra henne
något ont.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Noaks hungar.

135

135

Ola Mårtensson

P. H. Oluf. Kypars

473

Nä man om efter hösten hörd
• det tynda och vira högt uppe i luften
så var de Noaks hungar (hundar) som
jagade fram där uppe.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Nattemannen.

Ola Mårtensson

473

136.
136
Kyrkans

Gamle Brolin var häradsrättens
i Mbo. Han kallade vanligen en at-
mannen.

En natteman gick ej gå in genom
dörrer utan skulle stanna utanför.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Skousman.

473

137 137

Ala Nästensson

Kyrksaöl.

En kvinna som bodde i en av
skautorpren vid Tunbyholm, hade en
gång varit ute och plöskat bär. När
hon gick hem kom hon förbi en häst,
och stinkade nära vid kanten så skau-
sman på en stubbe och sydde, och
omarna på henne gick så fort, så man
hann inte blinka mellan stegen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ala Mårtensson P. f. Olof Kyrkeröds

Elvaskla är ett slags utslätt
(utslag) som man kan få ute i marken.
Detta kunde bara botas av kloka. Den
som hade det bästa botemedlet mot det
var en av "svalorna" i Hammenhög.
Hon hade elvaskal, ett slags snäck-
skal, som hon botade det med.

Grospåk.

Ola Måntensson

Kyrkei

Prästen i bungen, di ska gåna
sitt må' mungen.

Prästen och bungen, de skole gåna
sitt med mungen.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ola Mårtensson

Kyrkeröd

För många år sedan hade en par
flickor: Lina förbättring, varit och plockat
lingon. När de gingo hem och just hop-
pade över en gårdsgärd låg där en drake
på andra sidan. Den var hiskligt stor och
såg ut som en orm; men hade höstman
och hästsvans och köp på fyra ben.
Ögonen voro eldröda. - Flickorna blevo all-
deles rätt skrämda och sprungo hem allt vad
de orkade.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Troll pengar.

Ola Mårtensson

Kyrkstens

Min faster, som bodde hos farfar:
 Linnaförbättring kom en dag in och sade:
 vad är det för besynnerliga siffjäll, där ligger
 inte på gäddan. De glänsa ju som guld?
 - Farfar gick då med ut och skulle se, men
 då vore de försvunna. Han trodde att det
 var trallen som solade de pengar, som
 lågo nergrävda i stallat.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

En skatt.

Ola Mårtensson

Kyrkeröd

I min farfars gård i Lilla förbättring bodde det en skatt låg nägpärd i stället. En gubbe från Simrishamn kom en dag dit och hade slagruta med sig och där den gav skarpest utslag började han gräva. Han gjorde både länge och väl men stället blev till slut alldeles fullt med jord. Plötsligt hördes en skryt klunkande som drog bort mot en stor aspe som stod på gården. Då sade gubben: Ja, nu är det inte lönt att försöka få upp den skatten för den får ingen upp. Och så reste han sin väg och sedan dess har ingen försökt gräva upp den.

LUND UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Julnatten.

Ola Nåtensson

Kyrkeröd

De gamle hade för sig, att skau-
mannen julnatten gick omkring i alla
gårdarna och smakade på all sorts mat.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När Smedstörps kyrka skulle byggas.

Ola Hästensson kyrkeröt

När Smedstörps kyrka skulle byggas
så var det meningen, att den skulle byggas
på Linkökebacken. Men när de hade
börjat bygga, så födde trollen bort om natten
det som byggts på dagen och bort till Smed-
störp. Sedan hände flera gånger och till slut
tröttnade byggarna och byggde den i
Smedstörp, där den nu står.

Skinn
Albrol

Gunnar Olsson

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

(Märkt 1927)

Her. Ola Hästensson
kyrkeröt

Ala Mårtensson

Kyrkeröd

Ser man storken flyga, första gången man ser den på året, så blir man lätt (får medgång), men ser man honom stå eller gå, så blir man tung. (får motgång)

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ola Skritensson

Kyrkeröd.

Tre år innan far dog,
gick han vassel, och han
skulle gå bort om tre år.

När han stov och torsk, (fröska)
så var där något som ropade
hans namn så tydligt, men
när han öppnade fanns där
ingen. Det var i december.
Och 3 år efter i samma månads
dog han.

Ola Martinsson

Kyrkeröd
~~Årsta~~.

Min farfar kom en kväll
i månsten gående förbi bäcken
vid Skånsbäck. Jurt som han kom
fram vid bron, fick han se en
musklackig katr, som låg mitt
på bron och stöckte alla fyra
benen ifrån sig, och han fläste
och skrek på raset så han hade
aldrig sett något liknande. Han
i så nu hoppade han upp och
ut i bäcken och försvann där.

Ola Hästensson

~~Änna.~~
Kyrköf.

En gång, var min farfar
 ute och gick och just som han
 gick över en bäck fick han
 syn på en kritvit häst, som
 krämade sig och blinkte så skrämd
 vit. Han plötsligt försvann den
 med en i bäcken. Det var Bäckhästen
 som velat förvilla honom.

Ola Mårtensson

Kyrkeröt.

Årsabet är det samma
som grännsbort, och detta för
man i vägen. Vi nyssat för-
ligt och kan bli bötas av
Boka.

Sommaren 1927

473

Rido Staffan.

150

150

Alles hä

Ola Mårtensson

Kyrkeröd.

Yngt Harald Olsson

Om jul var stängarna alltid
stängda. Där de kunde se de
än da in i stugan. Perserna de
gjungo vros många, men jag
kommer inte ihåg mer än en
par:

Staffan var en jätte dräng
han vaktade sina fjälar fem
i ra, i ra, tralilalila.

Gossar låt oss lustiga vara
en gång om året julen fara
hä, hä, hä, hä tralilalila.

Nu rida vi av gåven, av gåven
vi komma igen till våren.
hä, hä, hä, hä tralilalila.

~~acc. 473~~
Brunntjässan.

473

~~451~~ 451

Ola Kårlundson Kyrkeröd
1771 1724

Stånce
1770 1724
St. Olaf Sn

Den skrämde man alltid
med att säga, att de skulle
anta sig för brunntjässan, så
att hon inte kom upp i vru-
net och tog dem.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Ola Hästensson Kyrtserer.

En gång när min far ^{far} Gärade
dräng skulle han hämta hästar-
na tilligt på morgonen från betet.
Han hörde af mår än den ene den
andrade han hem. Han fäst som han
brundit den vid spiltan försvann
den som uppslukat av jorden.
Han gick då ner igen i bogen
och betade både länge och väl.
Till slut hörde han ett ynkligt
lät från en morse: här ä vi, här
ä vi! Och när han kom fram
gingo bägge hästarna där och
betade helt lugnt och han tog
dem genast med sig hem.

Noak såv. 473

153 32 153

Ola Skävtensson Kyrkväst

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

När molnen (de vita)
Skugga på marken då
Så Noak, och de gamla,
och då bli då regn.

Skatan.

473

154

154
33.

Ola Skätensson Kyrkvård

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

De gamle brude-
tro soga att skötorna ja
va avseende präster.

Annandag-jul.

Johanna Hästensson (76)

S:t Olof.
Ekeröd.

Annandag-jul brukade diängarna
alltid visa staffan. Ibland voro de bara
 3-4 stycken men någon gång voro de
 ända upp till 10. De fingo alltid låna
 hästar av sina husbönder. - Kl. 4 på
 eftermiddagen redo de vanligtvis ut.
 Vid vår gård stannade de och spörjo
 sin visa. och blev förplögade.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

Sid. 156 och 157. med teckningar av handtecken
införda i bildskrivet.